

L'ESQUELLA

DE LA TORRATXA

Núm. 1894 ——— Any XXXVII
BARCELONA 9 D'ABRIL DE 1915

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT
10 cèntims ——— Atrassats: 20

SOLEMNITAT QUE S'IMPOSA

El bateig d'en Muley Hafid

CRÒNICA

Petita lletra

DIUS, car amic, que segueixes curosament aqueixa nostra petita guerra civil que sostenim al entorn de la gran guerra. Una mica ensopida semblant guerra, veritat? Nosaltres, la llegió estrangera, com si diguessim, no hem trobat encara un adversari que aixequi l'ànima a l'alçada de l'hora i hem de resignar-nos a oposar detalls a detalls, minucies contra minucies. Llegeixes an en *Xenius*? Mai havia tingut vulgaritat la seva prosa, ni agafaven pols del carrer les seves idees, i ara ha arribat a l'injúria, ha gosat comparar 1914 amb 1898, ha fet aparèixer escenogràficament, com ho faria en Barriobero, per exemple, l'ombra d'en Pi i Margall, i ha caigut en tergiversació de textos i en ignorància.

Sortosament en *Xenius* és un home que sab rectificar discretament. Tu recordaràs que aquí, a L'ESQUELLA, ens oposàrem a l'interpretació que donà d'un text d'en Morel Fatio. Deia en *Xenius*: «En Morel Fatio declara nebulós i ambigu el Manifest dels Amics de l'Unitat Moral d'Europa... Però en Morel Fatio se permet d'afegir en un incís, l'insinuació de que aquesta obscuretat se degui a ésser el text que ell ha llegit traduït del català.» Hi havia en aquestes paraules una tendència a presentar an en Morel Fatio com menyspreuador del català. Hi havia també—i no creiem temeraria la suposició—la malícia d'intentar crear recels entre els escriptors francòfils catalans i els francesos que dissertaven sobre les germofilies espanyoles. Un col·laborador de L'ESQUELLA aportà les paraules precises d'en Morel Fatio i d'elles resultava ben concretament que l'acusació d'amfibiològia, d'obscuretat, la llençaba en Morel Fatio contra el Manifest redactat per en *Xenius*, no pas contra la llengua catalana.

En *Xenius* no va recullir la nostra interrupció i feu bé. Mes ahir, al cloure el debat sobre el criteri que ell sustenta sobre la guerra—un debat, per cert, de taula de cafè—escriu: «Han votat en contra... l'hispanòfil M. Morel Fatio, qui ha dit que el Manifest era amfibiològic.» No el català, el Manifest; no a conseqüència d'estar escrit en català, sinó per la seva exclusiva redacció. *Aliquando dormitat Xenius...*

Però en aqueixa guerra de detalls, no és aquesta la sola equivocació d'en *Xenius*. Per a reforçar el seu principi de que cal ésser com els soldats qui se baten i no com els diletants qui abominen, recullia en el seu debat el ressò d'una vèu que arribava de més enllà de la mort—què voldrà dir això de més enllà de la mort?—la vèu

del poeta Carles Péguy. Aquesta vèu tornava a repetir la llegenda de la mort del malhaurat líric. S'assegurava que s'havien trobat cara a cara, en les trinxeres, en Carles Péguy i el seu traductor Stadler, oficial alemany. Havent-se reconegut, Stadler escrigué un bitllet: *Mon cher collègue et confrère...* El reste en Péguy no ho va entendre, però, no obstant, respongué: *Mon ami, je ne vous comprends pas, mais je vous aime.* Tots dos, poc temps després, queien morts.

En el balanç del debat en *Xenius* tornava a insistir sobre la mort d'en Péguy, conforme als manaments de l'Unitat moral d'Europa: «Han votat en pro—en pro d'en *Xenius*—en Charles Péguy...»

I bé, falsa la mort llegendària d'en Péguy, falsa l'història de les lletres, fals aqueix esperit de sentimentalisme envers l'enemic inconegut, atribuït al pobre poeta. La desmenteix en Barrés en *L'Echo de Paris*: «Un oficial francès, un Péguy, l'espasa en la mà, no té res en l'esperit ni el cor que pogués distreure a favor de l'enemic. En Péguy, acceptava i proclamava les dures obligacions i les vigoroses solidaritats.» Un redactor del *Mercure*, company d'en Péguy descriu la seva mort i res diu de la llegenda. «Quan el seu còs fou trobat en el mateix lloc on caigué, en Péguy no portava a sobre cap paper.» En Péguy va morir en ple camp, el 5 de setembre. El 5 de setembre, vigília de la batalla del Marne, encara no havia començat la guerra de trinxeres. I per si algun dubte quedés, la viuda d'en Péguy, una dona d'ànima clàssica, que amb tot i haver trobat el còs del seu marit, ha volgut que reposés per a sempre més, en el camp de batalla, entre els òssos dels seus companys, ha escrit aquesta noble carta: «Jo m'adresco als amics d'en Charles Péguy, an aquells que saben la seva vida i la seva obra, an els que han recullit els detalls de la seva mort heroica, per a que defensin la memòria del meu marit contra aqueixes absurdes llegendes...»

En Péguy era catòlic i era realista. Catòlic i realista se diu en *Xenius*. No creus, amic, que hem de pregar-li defensi la memòria d'en Péguy, treient-nos a nosaltres, incrèduls i demòcrates, aquest honor? Així, ademés, li oferim ocasió de renegar de la glòria electorera que pugui donar-li l'haver fet votar un mort, deixant caure en les eleccions de l'Unitat moral d'Europa un vot fals.

PARADOX

Pobre batlle, quina fi,
si segueix per'quest camí!

La batalla ortogràfica

Se coneix que la guerra europea ha encès la sang dels nostres poetes i literats. Una nombrosa host comandada per En Francesc Matheu i armada amb flors naturals, englantines, violes i diplomes, ha pres una enèrgica ofensiva contra la plaça forta de les Normes ortogràfiques, defensada pels batallons de l'Institut d'Estudis Catalans.

Els antinormistes, en un document memorable, han demanat la rendició de la plaça. Ells proclamen la llibertat de l'ortografia, el dret d'escriure cadascú el català com li doni la gana, i el deure de respectar els diversos sistemes ortogràfics dels treballs premiats que s'estampen en el volum anual dels Jocs. Val a dir que una bona part dels firmants han donat el nom per raons d'amistat i deferència.

Lliberalisme, doncs? I ca! Els antinormistes fan servir la llibertat de l'ortografia com una tapadora. ¿Per ventura havia existit fins ara tal llibertat en els volums dels Jocs Florals? No; aquests volums s'imprimien en una sola ortografia, la del senyor don Francesc Matheu. Quan li ha tocat emprar una ortografia diferent, aleshores el gran cacic dels Jocs s'ha recordat d'aqueixa lli-

bertat grotesca. ¿Perquè no l'implanta ell en la *Il·lustració Catalana* i en els fascicles de la *Lectura Popular*?

Naturalment, calia proclamar una nova llibertat individual per reunir sota una mateixa bandera negativa als senyors que firmen el document presentat al Còs de Adjunts. Els dits senyors no s'avenen amb les normes, però tampoc s'avenen ells amb ells. Cada firmant és un sistema; o millor dit, una manca de sistema. A algú de ells, el pitjor càstic que podria imposar-se-li és el de publicar la fotografia d'un autògraf seu. Ja que, segons els més sincers confessen, *ells no en saben d'ortografia*, ¿no és lògic que renunciïn a tractar de lo que no saben?

En tots els pobles civilitzats, l'ortografia està unificada. En el fons, el sistema adoptat és lo de menys; lo essencial és que hi hagi un sol sistema, a fi que la gent sàpiga com ha d'escriure. L'anarquia ortogràfica és una confusió i un fàstic, i fins fa perdre les ganes de llegir i escriure en una llengua. Ara que l'Institut ens ha donat als catalans un sistema ortogràfic, els anarquistes literaris pretenen que tornem a l'estat salvatge de l'ortografia.

Francament, creiem que no ho aconseguiran. El seu plet està perdut. En primer lloc, perquè no tenen raó. I en segon lloc, perquè han convertit la protesta antinormista en un cas de senilitat. Un amic nostre ha fet càlculs i ha trobat que les dugues terces parts dels antinormistes

passen dels seixanta anys. Nosaltres regoneixem les glories de la vellesa i desitgem, ademés, que els nostres vells literats i poetes visquin molts més anys encara. Però és evident que una causa que no compta quasi amb cap jove, està destinada a un complet fracàs. Una cosa és una protesta, i una altra és un repapieg.

Questionaris primaverals

El popular diari madrileny *La Tribuna* ha obert, entre'ls autors i les artistes, uns qüestionaris indiscrets... que n'hi ha per sucari-hi pa. Als autors els pregunta: «Quina és, de les seves obres, la que li agrada més?» A les artistes: «¿Quin ha sigut el moment més feliç de la seva vida?»

Naturalment, tractant-se de gent d'enginy, les respostes són molt variades. Hi han autors, modestos com violetes boscanes, que asseguruen que «no'ls agrada cap obra de les seves»; d'altres que afirmen que la seva obra millor és la que «encara han d'escriure»; alguns, pot ser més ingenuus, confessen la seva predilecció per un títol determinat, el que'ls ha donat més diners, sens dubte; alguns altres, mostrant-se bons pares, diuen «estimar a tots els seus fills per un igual». Però tots es prenen la molestia de contestar amb amabilitat, fins en Jacinto Grau Delgado.

La pregunta feta a les dones, a les artistes, comediantes, dançatrius i cupletistes, ja té més «miga» i més «trastienda»; és una pregunta «con su miajita de sicalipsis y todo». —Quin ha sigut el moment més feliç de la seva vida? — L'una diu que «quan va rebre el primer petó»; l'altra que «el dia del seu debut»; aquesta, que «encara ha de venir»; aquella, que «han sigut tants, que ja no se'n recorda»...

Els qüestionaris de *La Tribuna* són interessants de debò, i han vingut a distreure'ns de les enguies de la

neutralitat i del problema de les subsistències. Nosaltres, creient que un qüestionari així hi faria molt goig, a L'ESQUELLA, ens havem apressat a cercar personatges cèlebres barcelonins amb l'intent de qüestionar-los degudament.

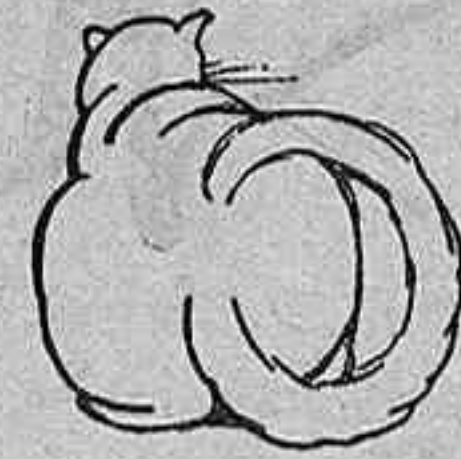
El primer home cèlebre que'ns hem topat a la Rambla ha sigut en Falqués:

—Digui, si és servit... ¿quina obra, de les seves, és la que li agrada més?

—El sòcol del monument de'n Pitarra — ens ha respost.

Qualsevol tira endavant el qüestionari.

MAU

Riguem una mica

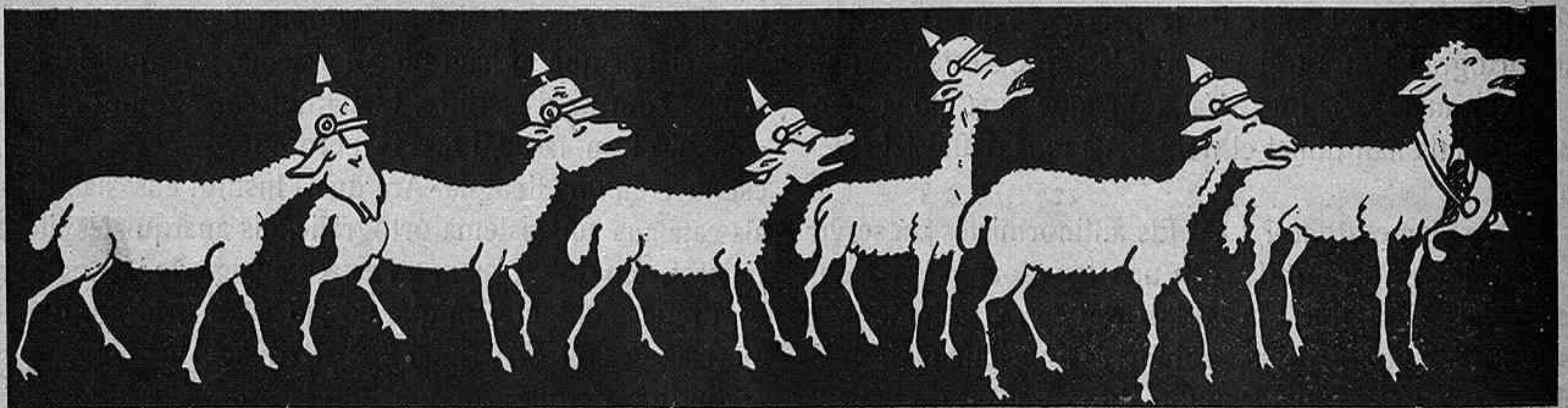
Hi ha que confessar-ho, germans caríssims: per a amenitzar la monotonia de la nostra vida ciutadana, ningú com els terribles revolucionaris que figuren en el gloriós Consell municipal.

Cada any els passa lo mateix. Durant onze mesos i mig, no saben, no poden, no troben manera d'ocupar-se de res més que de concedir monopolis, repartir empleos, organitzar festes, comprar terrenos destinats a parcs, presidir subastes i pronunciar inacabables discursos, esmaltats de belles frases, rojes com la cresta d'un gall i picantes com un bitxo.

Però, arriba el diumenge de Rams i... cataplúm!, de sobte es recorden els revolucionaris d'una cosa que tot l'any han tingut en oblit. I, posseïts d'extranya agitació, s'encaren amb el batlle.

—Senyor alcalde de real ordre— li diuen, subratllant això de *real ordre* amb una ironia que espanta:— Esperem que durant el dijous i el divendres sants la circulació rodada pels carrers de la ciutat no quedarà interrompuda.

—Ah!... Dispensin!... Les Ordenances municipals...

ELS XAIETS DE PASQUA

—Quina vida, la nostra!... Ens enganyen a festes, i tot per a dur-nos a morir.

TASARBA, òpera catalana, inèdita, musica d'Enric Morera, lletra de Juli Vallmitjana

Tasarba i Gerinel

Tasarba emmirallant-se

Tasarba i Gerinel

Figurins d'en Jaume Martrus

—Brrr!... No hi ha Ordenances municipals que valguin!... Volem això, i això serà, pesi a qui pesi i costi lo que costi.

L'alcalde de real ordre, que té la paella pel mànec i sab perfectament que aquella repentina indignació no surt de gaire endintre, riu dissimuladament, i amb la paella... i les Ordenances municipals a la mà, fa parar cotxes, carros i tramvies, i es queda tant fresc, deixant amb un pam de nas als formidables revolucionaris que, costés lo que costés, volien que circulessin.

Així ha succeït aquest any, i així succeirà segurament l'any que vé, i l'altre, i l'altre i l'altre, sempre que el batlle ho vulgui i mentres tinguem regidors tan sincerament revolucionaris i progressius com els que el sufragi universal ha portat al Palau de la plaça de Sant Jaume.

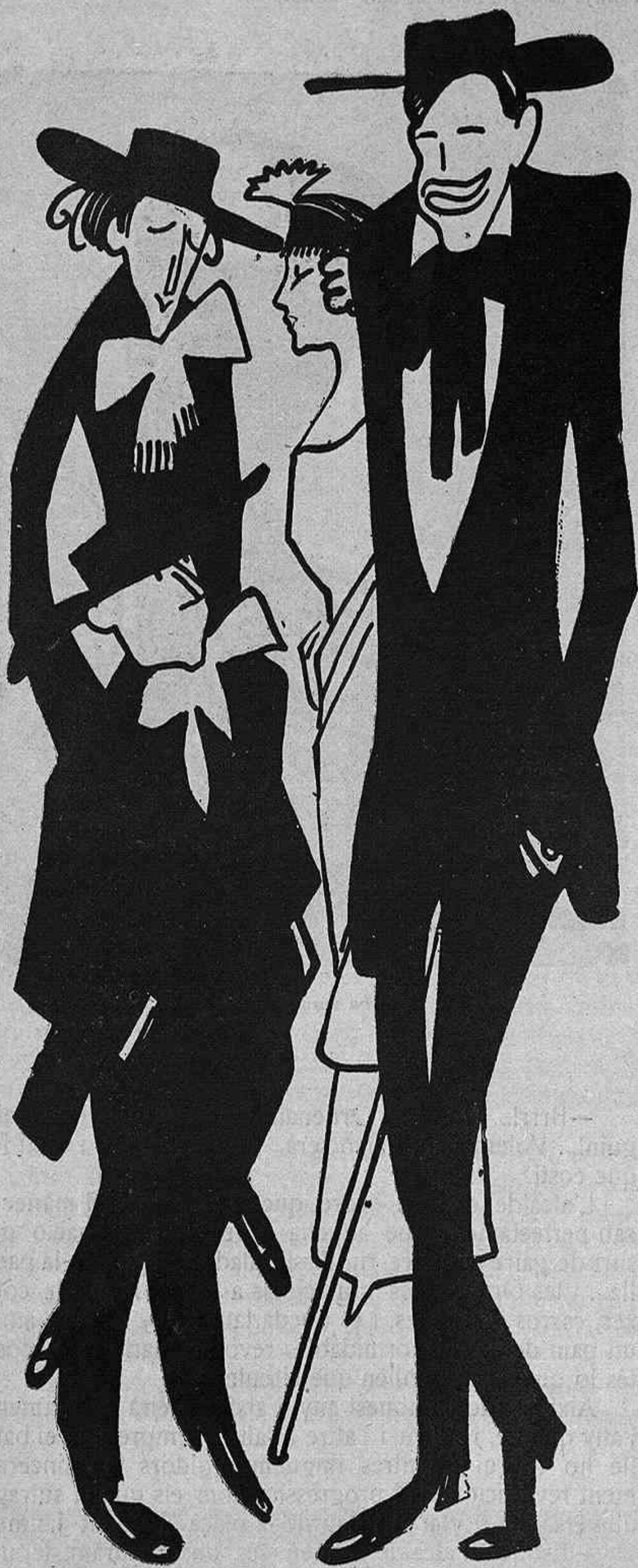
—Es que l'alcalde—diuen—és un obscurantista, un atrassat, un reaccionari...

Conformes. Però ¿fins ara no l'han fet els concejals aquest descobriment?... I ademés, i ells, què són?... Una colla de carnestoltes, que amb tot i saber que l'alcalde és un reaccionari, un atrassat i un obscurantista, s'obliden de desarmar-lo a temps i no's recorden de Santa Bàrbara sinó quan trona.

Si els regidors desitgen de debó reformar les arcàiques costums barcelonines, ¿per què cada any esperen a fer-ho precisament la vigília del dia en que la conveniencia d'aquesta reforma sorgeix, apremiant, als séus ulls?

En onze mesos i mig no els ha vagat de fer res. ¿!

—No en quedem gaires ja, de bohemis, a Barcelona.
—Per això, que'ns hem de conservar.

ara, com els mals estudiants que fins a darrers de maig no's determinen a agafar els llibres, voldrien en cinc minuts fer-ho tot?... Bromistes!...

Que vagin, que vagin protestant i fent discursos!... Amb la llei, ferma i vigent, que ells, i ningú més que ells han deixat subsistir, l'alcalde els tapparà sempre la boca.

—Senyors meus... Les Ordenances municipals...

* * *

Però el que en aquest *vaudevillesc* assumpte ha des-
empenyat sens dubte el paper més lluit és un colega que
no volem anomenar.

La saragata que durant uns dies havia armat el tal
diari, indignat, *al parecer*, per l'actitut de l'alcalde, feia
posar els cabells de punta.

Doncs bé. Va venir la tarde del dijous, i ¿què va fer
el valentíssim, el tremendo diari?... Deixar de sortir, sus-
pendre la publicació, *fer festa*, sense altre motiu ni raó
que ésser dijous sant.

Graciós, eh?

MATÍAS BONAFÈ

Després de les caramelles

—Són les cinc.

—Molt bé!

—S'ha d'anar a treballar.

—No.

—Sí.

—Som dilluns de Pasqua, és festa.

—Som dimarts, és dia de treballar.

—Carai, mare, pot-ser sí.

—Alça, home, alça! enllestim.

M'he llevat i desseguida he ficat el cap dintre un
gibrell d'aigua fresca. M'he vestit; he fet la *mañana* i
cap a la *fràbrica* falta gent, Joanet.

Com han passat aquests dies? Ni me'n recordo.
Dijous? Sí, dijous ensajarem i després vaig jugar al cau.
Divendres? Divendres, sí, varem tornar a ensajar i des-
prés vaig jugar al burro. Dissabte? Dissabte al matí nete-
jarem la *fràbrica* i en havent dinat repassarem les can-
çons. Desseguida anarem a sopar i a les vuit i mitja,
afeitats i tots amb la barretina i precedits per la
barra amb les cenalles enflocades i la musica de Badalo-
na, ens dirigirem a la casa de la Vila.

Allí concert serió, res de sàtires ni de cançons amo-
roses. Clavé i més Clavé.

«Els Pescadors» anaren com una seda, sobre tot
aquell:

—Ara! ara! ara! ara!... semblava talment com de tira-
dors de l'art.

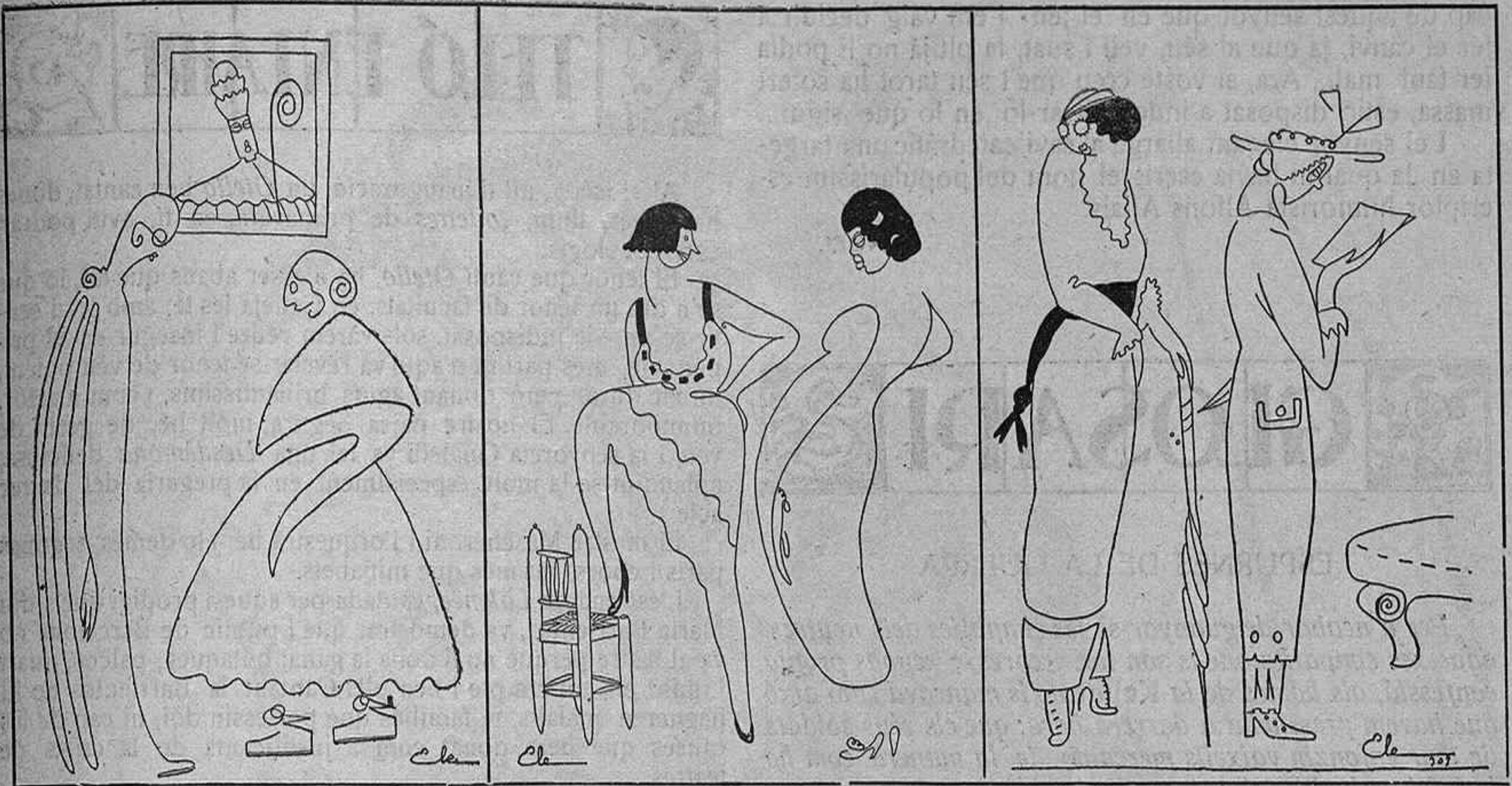
«Les flors de maig» tampoc desdiren. En Badó de càl
Sargento amb aquella deù de vèu tant prima, que li surt
de la gorja, eterní àdhuc al senyor batlle.

Sota d'un salzer,
sentada una nina,
trena joiosa...

Admirable! En canvi, en «La Maquinista» ens perde-
rem. Déu no'ns ho tingui en retret.

L'Ajuntament ens obsequià amb borregos i vi ranci.

—Ai, mossèn Joan,... que no ho sab lo que'm passa?
—Mentres et passi rail!... Pitjor quan no pot passar.

—Per què vaig tan a la fresca?... Ai, ai, perquè ja sento la primavera.
—Si que ets fina d'orelles, nola.

—Carta del meu novio!
—Si és l'as d'oros, menos mal, que porta sort, filla meva.

Els primers borregos i el primer vi ranci de la nit. A càntit, a càl Rector, a cànt Guineu, a cànt Pendre, res, que ja no me'n recordo.

Les sàtires que s'empescà el cafeter és ben cert que eren d'aquelles enverinades:

«An el poble hi ha una casa
al darrera d'un convent
que per anar-hi a passar el rato
no s'hi està gens malament.»

—Ja! ja! ja! quina malícia.

—Meno, doncs recollirem molta vianda, i ferem molt ví, molt, molt!

Després dormirem i ens llevarem amb bocaça. El dilluns a dinar fòra.

I quin tec, la mare! Que n'era de tendre i sucós el xai del senyor rector. I l'arròs? I les truites? I tot, i aquella alegria, i el sarau de quan tornarem?

Res, tot passa. A la fràbrica altre cop. Xec, xec, rete-xec i a contemplar com la peça va creixent. Les sàtires me serviràn per barallar-me amb el teler. Ell serà l'últim que escolti la cobla.

«An el poble hi ha una casa...»

R.

Del Jardí dels humoristes

ELS DOS BERRETS

Entre'ls habituals parroquians d'un acreditat cafè de París, s'hi trobava un catedràtic molt savi que acostumava a anar-hi cada dia a pendre la seva taça de tè. Invaria-

blement el nostre home penjava el seu berret, un berret tou, vell i suat, en el mateix penjador.

Un dia, que plovia a bots i a barrals, el savi professor, en el moment d'anar-se'n del cafè, va restar tot sorprès al veure que'l seu tarot havia desaparegut del lloc de costum i que, en canvi, en el mateix penjador, hi lluia els seus vuit reflexes un flamant berret de copa nou, magnífic, acabat de sortir de la sombrereria.

Cap dels parroquians que's trobaven en aquell moment al cafè va regonèixer la *bimba* com a seva. Indecís, el catedràtic no sabia què fer.

— Endugui-se'n aquest — va dir-li el cafeter. — Això és que un altre parroquià, distret, se'n ha emportat el seu. Demà el deurà tornar, i podran canviar-se'l.

El catedràtic ho feu així: va posar-se el copa-alta i se'n anà cap a casa procurant amb molt compte resguardar el berret flamant dessota del paraigües.

L'endemà, al entrar al cafè, un senyor molt elegant i molt distingit se li apropà dient-li amb gran cortesia i presentant-li el tarot suat:

— Dispensi, senyor... Me sembla que aqueix berret que porta no és de vostè. Vol dir que'l seu no és aquest?...

— Efectivament — respongué el catedràtic — A cada hu lo que sigui seu.

I tingué lloc la doble restitució.

— Però ¿com pot ésser — digué aleshores el savi — que vostè hagués confós ahir dos berrets tant diferents?

— No es tracta de cap confusió. Jo ja sabia lo que'm feia.

— Com s'entén?

— Vostè recordarà que plovia a bots i a barrals... Doncs jo no portava paraigües i em va semblar que era una llàstima sortir al carrer amb un berret tant nou. En canvi vostè en duia, de paraigües, i jo vaig fer-me la següent reflexió: «el copa-alta estarà més ben protegit al

cap de aquest senyor que en el teu i em vaig decidir a fer el canvi, ja que al séu, vell i suat, la pluja no li podia fer tant mal... Ara, si vostè creu que'l séu tarot ha sofert massa, estic disposat a indemnitzar-lo en lo que sigui...

I el senyor elegant allargà al savi catedràtic una targeta en la qual hi havia escrit el nom del popularíssim escriptor humorista Alfons Allais.

NOEL

GLOSARI

ESPURNES DE LA GUERRA

Per a acabar de guanyar-se les simpaties dels neutres, aqueixes simpaties que'ls són tan «cares», segons propia confessió, als homes de la Kultur no'ls mancava sinó això que havem presenciada a darrera hora: que els seus soldats de mar enfonzin vaixells mercants de la manera com ho han fet amb el Falaba, trasatlàntic anglès, als passatgers del qual donaren deu minuts per a salvar-se, i quan n'havien passat sis i mig des de l'avis, oh, santa impaciència!... fou torpedejat i llençat a fons, morint un centenar de persones innocents totes, pacífiques totes, i sense cap mena de defensa.

Afegim an això que les males animetes del submarí alemany s'escabulliren després d'efectuada la seva gran heroicitat, no volent sisquera prestar el degut auxili a les pobres víctimes supervivents que clamaven pietat, i podrem jutjar de les excel·lències del sistema imperialista.

Es compendria, donades les qualitats morals d'aqueixa gent guerrera, tot organització i tot uniformisme, i, sobre tot, tenint en compte la gana que actualment pateixen, es compendria, diem, que esquivessin la presència de les esquadres enemigues per a dedicar-se a la caça de vaixells carregats de subsistències, i que en comptes de donar deu minuts de temps per a salvar-se la tripulació i el passatge, es prenguessin tots els minuts necessaris per a fer-se càrrec de la càrrega i abarrotar els seus torpillers i submarins de sacs de blat, de patates, de sheellings o de lo que fós. Lo que la consciència humana es rebel·la a capir és que un bel·ligerant, siga el qui siga, s'entretengui en fer mal pel gust de fer-ne; lo que no's concebeix, ni acceptant i tot els horrors de la guerra, és que hi hagin homes que's tinguin per superiors en progrés, en cultura, en civilització, i es dediquin sistemàticament a la destrucció de vides innocents.

Solament una cosa excusaria, fins a cert punt, tanta perversitat d'esperit, tanta mesquinesa de cor, tanta sequetat d'ànima, i fóra una cosa, en veritat, ben trista per als germànics atiadors d'aqueixa gran foguera que està arborant la vella Europa; aqueixa cosa és la desesperació epilèptica del impotent, la convulsió del boig agonitzant...

Els catalans usem sovint una dita bastant gràfica que pot molt bé aplicar-se al actual comportament dels alemanys i que excusa, fins a cert punt, els darrers crims: «Qui perd el séu, perd el seny.»

XARAU

TELÓ ENLAIRE

Al «Liceo», nit d'inauguració, un *Otello* ben cantat, dónes hermoses, llum, *toilettes* de primavera, en fi, avui podran ésser tot elogis.

El tenor que cantà *Otello*, ha d'ésser abans que tot, lo que se'n diu un tenor de facultats; en Calleja les té, amb tot i sentir-se un xic indisposat, sols vàrem veure'l insegur en el primer acte, mes partint d'aquí va revelar-se tenor de vèu potent, un xic dura, però donant aguts brillantíssims, i com a actor, immillorable. El nostre paisà Segura, molt bé, de gest i de vèu, i la senyoreta Gualetti va fer una *Desdèmona* deliciosa, aplaudint-se-la molt, especialment en la pregaria del darrer acte.

El mestre Mascheroni i l'orquestra bé, i lo demés, segones parts i chors, res més que mitjanets.

L'estrena de *Lakmèe*, cantada per aquest prodigi que's diu María Barrientos, va demostrar que'l públic de Barcelona no va al teatre perque no li dóna la gana; butaques, palcos, quart i quint pis, tot era ple i ben ple. Cantant la Barrientos no hi hagueren malalts, ni famílies que portessin dol, ni cap de les causes que hem donat com a justificants de la crisi de teatres.

I anem a l'obra. *Lakmèe* no hauria passat si no hagués sigut cantada per la Barrientos; els tres actes llisquen monòtons i ensopits en alguns moments, pot ser efecte de l'assumptu de l'obra, sembla que estiguem escoltant una opereta. L'interpretació acabadíssima, inclòs de caracterització del personatge, per part de nostra primera cantant; en Vaccani continuava indisposat, però, sens dubte és un gran tenor puig va defensar-se molt bé i esperem poder aplaudir-lo sense reserves, en dies successius; i en Bettoni immillorable. En el petit paper de Nallika va distingir-se una altra catalana, la senyoreta Frau, a qui voldriem sentir en papers més importants, puig va semblar-nos amb facultats suficients per a fer-los.

En Mascheroni, bé amb la batuta, i els chors com sempre.

Demà, dissabte, *Tosca* per la Raccanelli, l'Ylla i en Viglione Borghese. Per ara no'ns queixarem.

Dissabte fou dia d'engegada general i per cert que el públic hi acudí en gran quantitat a quasi tots els espectacles anunciats. Els únics que's quedaren endarrera fóren els de «Novedades» i a fè que a l'empresa li costà la broma un grapat de mils pessetes, doncs no't dic res dels plens que hauria fet el dissabte, el diumenge i el dilluns. En fi, ells s'ho passaran en família que a nosaltres no ens va ni ve. Al «Principal» estrenaren una comedia de màgica anomenda *Las píldoras del diablo*; és un arranjament fet per l'amic Pallardó, d'una comedia francesa; en ella passa lo de sempre en les comedies de màgica: llums que volen, cadires que s'alcen, reixes que cauen, etc. Lo que és de primera és la presentació i en especial les decoracions degudes al gran Vilumara i als cèlebres Moragas i Alarma. Ah!, encara hi ha una cosa més bona, això sí que és un veritable *éxito de risa*, ja hauràn comprès que parlo de l'Aymerich parlant en castellà. Meravellós!

Al «Teatre Català», per no perdre la costum, fan comedia castellana. Menos mal que la companyia d'ara porta per capitost an en Morano. Aquest debutà amb *Papá Lebonard* interpretant-lo de la meravellosa manera de sempre i fent quasi vores an el gran Novelli. Després ha estrenat una tragicomedia del senyor Oliver, marit de la Cobeña, anomenada *Los semidioses*. Se tracta d'una sátira contra els toreros; el primer acte fa riure bastant, el segon és molt pesat i el tercer no'ns agrada gens. No sé que té que veure la perdua de Santiago de Cuba i la epilepsia amb els braus. En fi, a mi me sembla que la gent tornarà als toros, després de veure o no veure l'obra del senyor Oliver.

La Jordi se'n anà al «Soriano» i la gent amb ella, per lo qual els pobres Calvo i Vico s'han trobat amb poca gent que anés a escoltar els seus *latiguillos*.

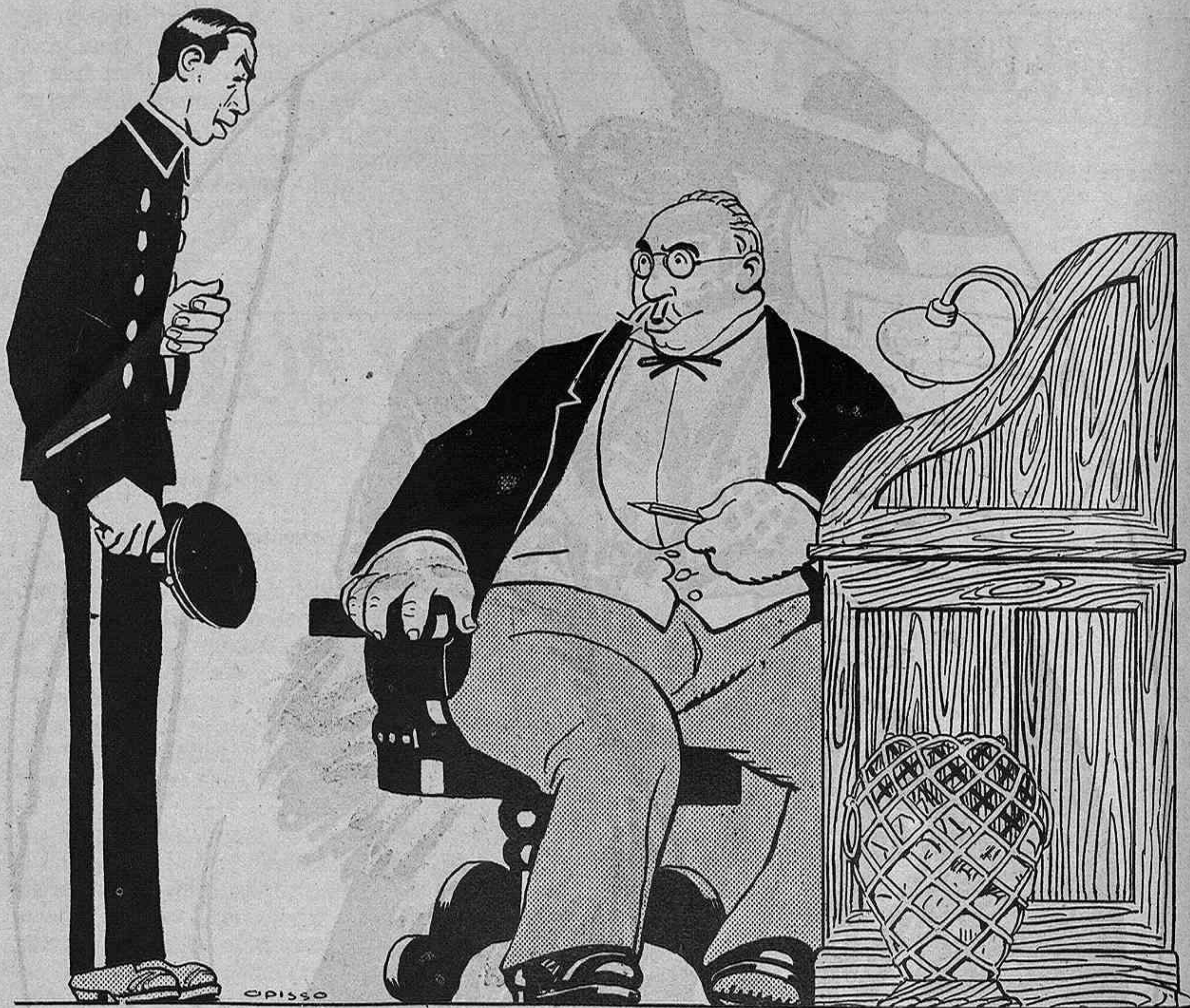

REVISTA DE MODES

—Mira, tu, quin berret es portarà aquest istiu.
Sembla un casc alemany.
—No li veig la punta.

ELS ESCLAUS

—Com que la meva dona ha anat de part, per això he trigat una hora més que els altres dies.

—Oh, una hora... Dugues, hores!

—Bé, és que ha sigut beçonada.

Al «Cómico» estrenaren un vaudeville inspirat en una obra estrangera; ja té raó ja que hi és inspirat, àdhuc me sembla que ja ho havia vist en castellà tot això. La interpretació fou bona per part de tots menys, ai! de la senyoreta Meyer. El públic aplaudí.

Al «Nuevo» estrenaren *Una orgia en Babilonia*, cèlebre opereta que té per protagonista un lleó viu i per comparses tot de ballarines angleses, franceses, italianes, espanyoles i, sobre tot, babilòniques; saben

Son las mujeres de Babilonia
las más hermosas que el amor crea,
tienen el alma samaritana
tienen el fuego de Galilea.
ahí val ahí val

Doncs sí, el públic hi anà i feu sortir repetides vegades a saludar al lleó i demés artistes.

Al «Tívoli» fan les forces conforme estava anunciat. No és una gran *troupe*, però hi han números forsa interessants com els ciclistes Howen i Gardey, uns Kangurs, uns xinos i una madama molt guapa que's diu Rancy i domestica cavalls. Els clonws és lo més magret.

I prou.

M. R.

BRAUS

Per a celebrar la resurrecció del Senyor, el senyor Alcalá ens obsequià amb una correguda de braus de Miura que passaren a millor vida amb els documents despatxats per els destres Malla, Punteret i Salleri II.

Els braus fóren tres, perquè les altres tres besties banyudes no ho fóren; vostès me preguntaran si eren cargols, i jo els diré que tant com cargols, no, però una cosa aixís com bous, sí.

No troben que això de dir-se Malla no fa torer? Jo també ho trobo, àdhuc conec un notari que se'n diu i té casa al carrer d'Avinyó, a qui cau molt bé el nom. Doncs mirin, tant si fa torer com no, la veritat sia dita, en Malla és qui millor ha quedat en la plaça de les Sorres en lo que portem d'anyada.

Amb el capot recull i llença la mar de bé, amb els peus clavats en terra i allargant els braços com deu fer-se; res de moixigangues, saben?

Amb la crossa se defensa i sab arreglar bé i depressa el

cap dels braus; i referent a l'ocir, descobrir-se, cavallers. Estigué molt bé en el primer, però en el quint...

El quint se deia Escorsonet. En Malla el crossoteja poc i bé i després li clava una punxada, que allò és punxada. Després dos passi més i d'aprop, dret, blincant-se com Déu mana, arriba amb la mà al conill i el brau se morí de gust sense volguer la punteta.

En Punteret tenia moltes ganes de treballar; però en Punteret és molt petit i això d'ésser petit és un defecte i molt més quan els braus són els fatídics Miures i saben allargar el coll i ensenyar les banyes. Aixís el pobre Joanet tingué de burxar set vegades al quint. Sort que Muley Hafid, que és més bò que'l pa i més generós que'l vi, l'aconsolà amb unes quantes dobles.

En Saleri per mi que no saleri mai més. Es un destre que no ho és. Que ha d'ésser destre si és més bast que un camàlic. Vol fer de banderetejador imitant an en Josepet Pollastre i, és clar, li surt malament. Es com si jo volgués predicar en competència amb mossèn Pollastre. No pot ésser. Ficsa't an en Malla, tonto! Als Galls se'ls té que deixar estar, quan ho fan malament ningú hi arriba; quan el lladre del pelat ho fa bé, ningú, tampoc.

AIXELLETA

TIPUS DE CAFÉ

—Un calent?
—No: porte'm un gelat. M'agrada variar de tant en tant.

Es realment sensible que per part de certs espectadors (aixís com per part de certs jugadors) se converteixin els partits de foot-ball, en una especie de sessions de boxa sense reglament, atentant uns i altres contra el seu respectiu físic, amb gran sentiment del públic imparcial i seré, del públic qui va al camp amb el propòsit de passar unes bones i tranquil·les hores d'esplai.

Això, al nostre entendre tindrà un remei ben expedit: que la Federació, d'acord amb els Clubs, expulsés del camp a tot espectador o jugador que manqués a les regles de la decència i el tracte de gent. Ens sembla que, depositant tots el seus peculiars punts de vista, i deixan de banda tot apassionament,

no seria difícil lograr aquest propòsit ja que'ls espectadors i jugadors que mouen escàndols són ben pocs sortosament, i el públic imparcial desseguit els senyala amb el dit. No hi ha por a equivocar-se.

D'aquesta manera, aniríem tranquils a veure els partits de foot-ball, no com ara, que sempre ha d'estar un amb l'ai al cor per si s'arriba a pinya seca, com succeí diumenge passat en el partit d'entrenament *Espanyol-Barcelona*.

Aquest partit organitzata darrera hora, resultà (apart dels desfavorables accidents de la última part), interessant de debó.

Ja de bon principi el *Barcelona* demostrà desitjos de pendre revenja de lo de Tarrasa. I a fè que ho feu d'una manera magistral. Hasta la primera i segona part fou un domini complet del equip blau-grana, posant en un veritable apuro als blau-blancs, que no sabien com treure's del davant de la porta totes aquelles escomeses. Especialment l'Alcàntara, nou capità del *Barcelona* volgué inaugurar les seves funcions amb lluïment, fent-nos disfrutar d'una serie de filigranes entre davanters i mitjos que eren una muralla. D'aquests darrers cal esmentar el mai prou alabat Torralba, un xicot que és indubtablement el millor mig dreta de Catalunya. I quin xicot! Un jugar com el d'ell no recordem haver-lo pogut apreciar en cap equip; té un veritable domini de la pilota i *shoota* sempre admirablement. Es un noi que *và a l'hora*, vaja!

El resultat del partit, que s'acabà cinc o deu minuts abans de l'hora a causa de les clatellades abans esmentades, fou de 2 goals a 1 a favor del *Barcelona*, però hem de confessar que l'equip barceloní, a no ésser un xiquet de desgracia, ne podria fer ben bé tres o quatre més, car estigué una pila de vegades en la segona part a quatre passes de la porta a punt d'entrar la pilota, veient-se *negre* en Massana (el millor indubtablement del *Espanyol*) per a salvar la situació.

En una paraula, l'equip blau-grana, tal com se presenta constituït, ens semblà superior baix tots conceptes al del Club blau-blanc, enguany campió de Catalunya, i realment el partit de diumenge no podia anar millor per a entrenar-los als espanyols, car suaren de valent, més probablement, de lo que suaràn diumenge que vé a Madrid amb el *Gimnástica* de la vila de l'òs, en el partit semi-final del Campionat d'Espanya, partit que creiem guanyaràn.

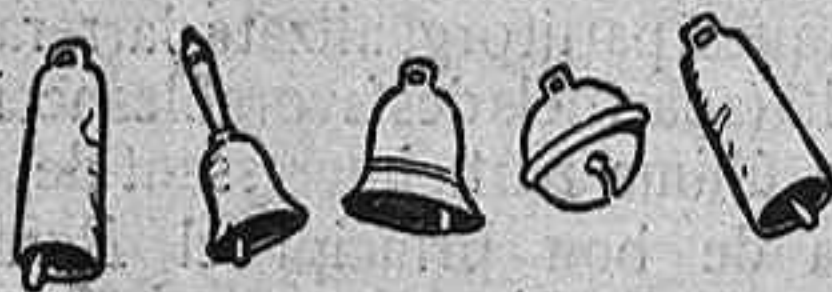
Ara, encara que guanyin als madrilenys, després tindran de jugar el partit final amb l'*Atlético* de Bilbao, actual Campió d'Espanya, i aquest sí que ens sembla que'l perderàn. L'equip del *Espanyol*, amb tot i ésser un bon equip, està mancat de bastants elements per a poguer guanyar als bilbains. Entre altres coses li manca un xic més de combinació, de joc científic, d'homogenitat, que, diguin lo que vulguin els admiradors del joc dur i agressiu, és indispensable per a que un equip pugui guanyar.

Bueno... Ens en hem anat de la ploma parlant de l'eterna qüestió de tàctica foot-ballística i ara no'ns queda espai per a parlar del Campionat de Tennis que s'està desenrotllant en les pistes del *Barcelona L. T. C.* Què hi farem? Deixem-ho per un altre dia.

De tots modos cal dir que per ara tot són eliminatòries entre els *tennismen* de poca categoria. Cap al final vindran els bons partits amb els Witty, Flaquer, etc., i els madrilenys i valencians que han arribat i que no sabem encara quins punts calceïn en aquest aristocràtic sport.

Ah! i en quant a mar, res. Se veu que'ls nàutics devien anar a muntanya aquests dies.

HIP

Esquellots

El número de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA corresponent a la setmana passada fou denunciat per «escarnio al dogma.»

En aquella graciosa i pintoresca auca de la plana central, tan plena d'ignocència i d'ingenuïtat, copia fidel de la tradició, hi ha trobat el senyor fiscal no sabem quants pecats imperdonables.

Alabat sia el bè pasqual!

Tot planyent-nos de l'encepegada, felicitem als nostres clericals enemics per la seva grrran victòria.

«Ha quedat establert a Catalunya una institució nomenada «Homenatge anual a la vellesa.»

«S'ha celebrat a Sant Sadurní un Homenatge a la vellesa.»

Al sapiguè aqueixes noves l'amic *Peyo* somriurà...

Com que ell és dels eterns joves, pensarà: Per mí no và.

Tant mateix sembla que s'ensenyarà l'instrucció militar a trenta mil excedents de cupo.

No és precisament aquesta instrucció la que falta a Espanya, però vaja...

Sempre és millor que'ls estrangers ens tinguin per ben instruits.

L'exercici sempre és bò, encara que sols se faci gimnàstica sueca.

Així quan sigui ocasió, si no fa por ni respecte, es veurà que l'interfecte quan menys té bona instrucció.

Entre les coses que darrerament s'han trobat extraviades en l'interior dels tramvies hi consten:

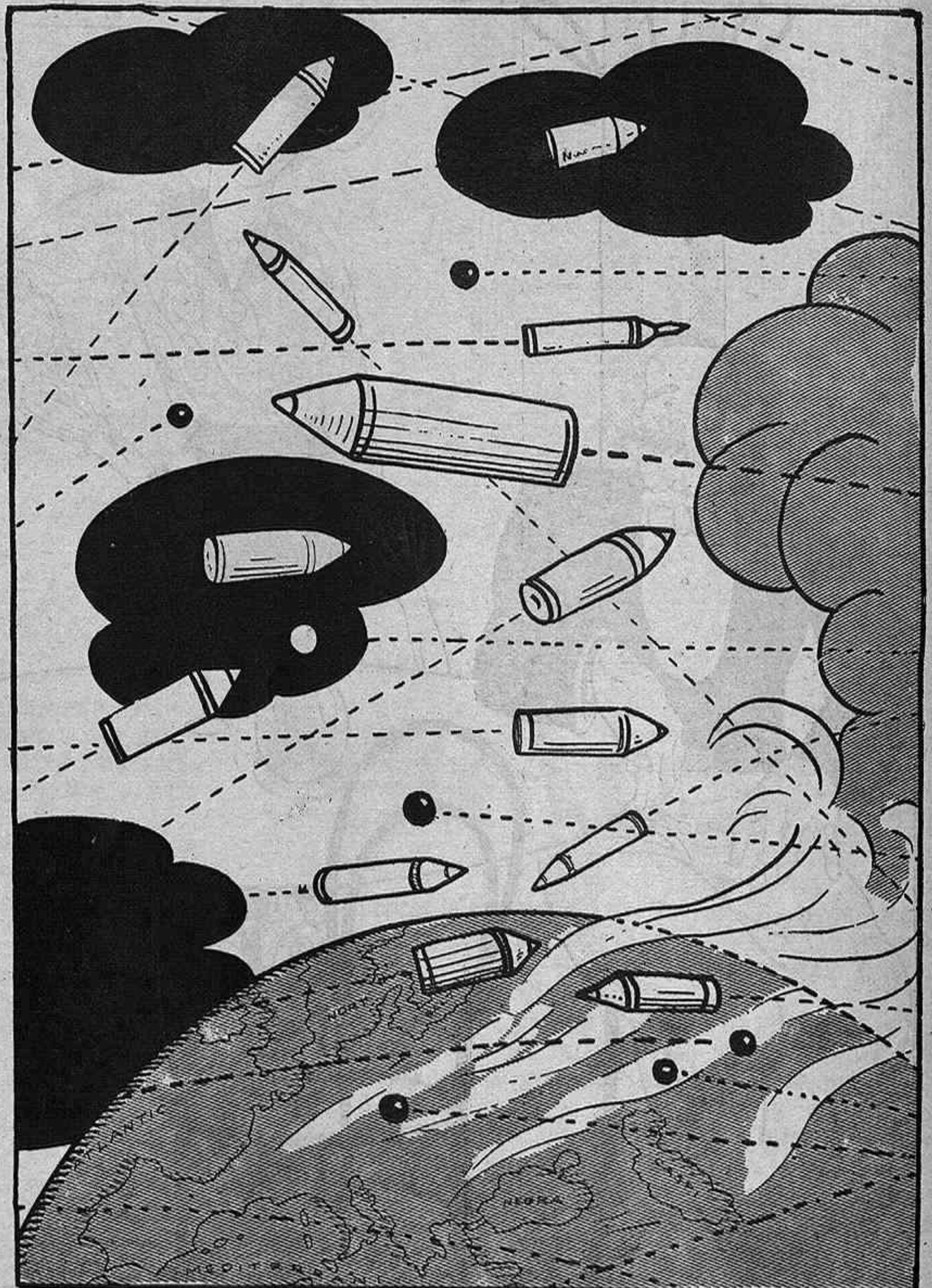
Unas gafas negras.

Una bufanda.

Unos rosarios...

I unos pantalones.

Les tres primeres prenes ja'm penso qui les degué perdre: el senyor Esteve de la Defensa Social.

REFRÀ ESPATLLAT

«Per l'abril, cada bala en val mil.»

DE PONTIFICAL

—Que vingui, que aquí l'espero.

La tercera, els *pantalones*, deuen ésser d'una víctima del propi senyor.

L'astròleg senyor Raurich ens fa sapiguer en un curiós estudi sobre l'activitat solar que «actualment plana damunt del sol la taca més grossa que s'hagi vist desde fa molt temps.»

I a nosaltres se'ns acut que'l Sol no fa, en aquest punt, sinó imitar a la Terra. Perque... diguin amb la mà damunt del pit:

¿Es petita o grossa la taca que plana actualment damunt la terra?

Grossa i roja com mai ho hagi estat.

Havem llegit en algun diari que el senyor Governador va anar el divendres sant, al mig-dia, a fer goma pel carrer de *Fernando*.

Els diaris afegeixen que «el senyor Andrade hizo grandes elogios del aspecto de aquella calle a aquella hora.»

Es clar que havia de fer goig!

S'hi passejava ell!

Però ¿on dimoni tenen el cap els empleats de la Casa Gran que redacten els *sueños* oficials i oficinosos que diàriament s'entreguen a la premsa?... ¡Mirin que diuen unes coses, devegades!...

La setmana passada va publicar-se una nota en la que, referint-se a l'autorització especial que per a circular durant el

dijous i el divendres sants es concedia als tramvies de les línies de l'«Ensanche» i ex-pobles agregats, es manifestava que aquesta excepció es feia «por exigirlo así las largas distancias que ha creado la agregación de los pueblos que hoy forman la ciudad.»

¿A qui se li ha ocorregut aquesta *majaderia*?

¡Ni que'ls pobles fossin barraques de burots, que's remouen i es canvien de lloc cada vegada que s'aixampla el radi de consums!...

* * *

L'agregació, cavallers, no n'ha creat cap, de distancia. Ni llarga ni curta. Cap absolutament.

Tan lluny és, avui, Horta de Barcelona com ho era abans d'agregar-se'ns. La Bonanova no s'ha apartat ni un centímetre de la Plaça de Catalunya. El Clot continua en el mateix siti.

Lo que hi hà aquí és que'ls redactors de la nota volien dir... una altra cosa... i no van saber explicar-se.

I això, tractant-se d'unes oficines on s'hi alberga tota l'intellectualitat de Barcelona i on la majoria dels empleats són periodistes, novel·listes i fins autors dramàtics, la veritat, fa riure quelcom.

El divendres sant al matí, segons una gazetilla oficiosa, el xarrupa-ciris Boladeres, a pesar de la festa tant senyalada «estuvo en su despacho escribiendo varias cartas...», i el reverendíssim Governador senyor Andrade, a pesar del seu «acendrado catolicismo» va sortir en cotxe a «cumplir su obligación...»

¿Què esperen el Comitè de Defensa i les dames d'Estropajosa, que no demanen per a les nostres autoritats *sendas destituciones*?

Els temps no poden ésser més neutrals.

En la nit del dissabte de Gloria varen sortir setanta colles a cantar les clàssiques caramelles.

I que vagin dient els somniadors i bèlics intervencionistes que el nostre poble no està per cançons.

D'això es refia en Dato, o sinó no vindria.

Els dies sants varen servir per a demostrar-nos que la ridícula costum del berret de copa acompanyant a la vistosa mantellina, ha desaparegut quasi per complert.

Ben comptades foren les *bimbos* que's vegeren lluint els seus reflexes per la Rambla i pel carrer de Fernando.

Veritablement tant pocs reflexes convida a la *reflexió*.

Pobre copa-alta!

Cantem-li el gori-gori!

Hola, hola!...

El director general de Comunicacions ha telegrafiat a l'alcalde, fent-li saber que s'ha ordenat el pago al nostre Ajuntament de 386,666 pessetes, *quinta anualidad* — diu el telegrama — de les obres per a la construcció de la Casa de Correus.

Aquesta sí que no la sabíem!

¿Es dir que ja, per *quinta vegada* s'ha cobrat la suma de setanta set mil duros i pico — o sigui, entre les cinc partides, ben a la vora de quatre cents mil — i la Casa de Correus encara ha de comensar-se i ni se sab sisquera de quin color han d'ésser els fonaments?...

¿Què se'n ha fet, doncs, dels quartos?

¡Ai, pobre Ajuntament, si a Madrid se'n enteren!

Veiam si tota aquesta broma acabarà quedant-nos sense diners, sense *anualides* i sense Casa de Correus i amb un *llo* més que afegir als molts que l'actual corporació municipal ens ha tirat a sobre.

El senyor Dato vol venir a Barcelona, però no acaba mai de determinar-se. De dia en dia i de setmana en setmana, ara per naps, ara per cols, sempre troba pretext per a retrassar la ditxosa visita.

Primer, havia d'ésser el 4 d'abril; després, el dia 11; després, el 18...

Ja hi ha qui suposa que, estirant-ho, estirant-ho, no tindria res d'extrany que esperés a venir el primer de maig.

Què?... Seria pot-ser el gran dia.

Ell, que és tant socialista i que «tant ha fet pels obrers...»

Tots els *compañeros* l'anirien a rebre.

I els fabricants de pitos n'estarien ben contents.

En un tribunal mercantil:

El president. — Com és que en els seus llibres hi figuren quantitats i operacions purament imaginaries?

El comerciant acusat. — Ja veurà... Com que'm van dir que havia de fer un *inventari*... doncs m'ho he inventat.

En el restaurant d'una estació.

—Digui cambrer... Li sembla si tinc temps de menjar-me un bistek, d'aquí que marxarà el tren?

—Això depèn de la dentadura que vostè tingui.

Un actor dolent està a punt de celebrar el benefici, i consulta a un amic.

—No sé què posar-hi en els programes per a cridar l'atenció i tenir un plè a vessar.

—Això rai. Posa-hi una nota dient que tu no pendràs part en la funció.

Entre companys de confiança:

—Hola, tu!... M'hauries de donar un cigarret.

—No pot ésser, noi. No tinc més que aquest que fumo... i dos més que també vaig a fumar desseguida.

Nolo: Rebutts els seus dos dibuixos, que m'han semblat bastant fluixos.—S. B. S.: Els versets no estan mal, però són poc adequats al genre de la publicació. Prenem nota del seu nou domicili.—Pere Muntaner: La seva prosa és senzillament espeterrant. No he vist un estil que s'assembli més als versícols de la Bíblia. Vostè arribarà a apòstol.—R. M. i S.: Gracies per l'atent B. L. M. Sentim que per manca d'espai no'ns sigui possible l'inserció de la nota.—F. G. i G.: Imposats de la seva bona fè, devem advertir-li que no fem cap cas de les cartes firmades amb inicials. Quan ens vulgui dir alguna cosa d'aquestes, dongui'ns nom i domicili o serveixi's passar per la Redacció, que l'escoltarem amb molt gust.—Joan Mestres M. (Tetuán): Mirarem de complaure'l, sinó en tot, en alguna cosa.—Des: Quan no són dibuixos encarregats, no'ns comprometem a res. Si van bé ja'ls veurà insertats un dia o altre; si no surten a la llum pública, és que dormen al còve dels papers inútils.—B. S.: Són quelcom defectuosos.—Ignasi Domingo: El xisto del «Calé» ja l'havem donat set vegades. A més, que'ls dibuixos no convenen.—Eudald Sala: De quatre, dos; però no sé quan aniràn.

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

M. LINARES RIVAS

**La espuma
del champagne**

Un tomo 8.º
Ptas. 3'50

JUAN PUJOL

**DE LONDRES
A FLANDES**

Con el ejército alemán en Bélgica

Un tomo Ptas. 3'50

DR. JULIO CARRET

DEMOSTRACIÓN DE LA INEXISTENCIA DE DIOS

Un tomo

UNA peseta

Antonio de Hoyos y Vinent

El horror de morir

Un tomo 8.º

UNA peseta

**DICCIONARIO
MUNICIPAL
DE CATALUÑA**

POR

ROSENDO RULL TRILLA

Un tomo

Ptas. 3

**La Cathédrale de
REIMS**

1211-1914

Numéro spécial: **L'Art et les Artistes**

Un tomo folio

Pesetas 4

Histoire générale de la peinture

Publiée sous la direction de
ARMAND DAYOT
Inspecteur général des Beaux Arts

Dos tomos Ptas. 50

Ornée de 400 illustrations

**DICCIONARI
CÀTALÀ - CASTELLÀ
&
CASTELLÀ - CATALÀ**

COMPOST EN PRESENCIA DELS DICCIONARIS
PUBLICATS FINS AL DIA I DE LES PRINCIPALS
OBRES LITERARIES I FILOLÒGIQUES CATALA-
NES, ESPECIALMENT LES D'EN POMPEU FABRA
I ENRIQUIT AMB ALGUNS MILERS DE MOTS
QUE ENCARA NO S'HAVIEN CATALOGAT, PER

A. ROVIRA I VIRGILI

Un tomo d'unes 900 planes, imprés sobre un paper
finesim i intrasparent, reil·ligat amb pegamold

900 planes, 2 cms. de gruix!! 10 ptes.

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificar. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

EL NAPOLEÓ DE LA NOVA ALEMANYA

—Que si durarà la guerra?... Tinguessis un pa que durés tant!